

28. 3. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nález Ústavního soudu z pohledu revizora

V listopadu 2016 osvobodil Ústavní soud nálezem II.ÚS 2230/16 slepého muže od exekučního vymožení přírážky k jízdě, tzv. pokuty v MHD.[1] Za poněkud nejasných okolností - snad podvodem třetí osoby - ÚS detaily příliš nerozvádí - zaevidoval dopravce vůči stěžovateli (tj. žalovanému, později povinnému) pohledávku z titulu několika přírážek k jízdě. V důsledku doručování fikcí se muž o svých "finančních problémech" ani nedozvěděl.

Nechci se zde zabývat písmenem "h" jistého paragrafu v OSŘ,[2] chci se zde věnovat stěžovateli tvrzení, kterému ÚS přitakal, a to že invalida s průkazem **ZTP/P nemůže jet načerno**, neboť mu zákon (329/2011 Sb., popř. dříve vyhláška MPSV 182/1991 Sb.) dává právo na bezplatnou přepravu, a že invalida žádný jízdni doklad nepotřebuje.

Může jet slepec načerno?

Ano, může.

Bude však lépe se vyhnout pojmu "*jízdy načerno*", protože tarif je o hodně složitější, než aby bylo možno vycházet z jednoduché alternativy koupil si lístek - nekoupil si lístek. *Neprokázání se platným jízdním dokladem* má mnoho podob a někdy postihuje i platící cestující.

Neprokázání se platným jízdním dokladem

Zákon 111/1994 Sb. o silniční dopravě v platném znění v § 18a říká:

"...pověřená osoba je oprávněna ... uložit cestujícímu, který se *neprokázal platným jízdním dokladem*, zaplatit přírážku..."

a podobně zákon 266/1994 Sb. o drahách v platném znění v § 37 říká:

"...pověřená osoba je oprávněna ... uložit cestujícímu, který se *neprokázal platným jízdním dokladem*, zaplacení jízděného a přírážky k jízdě..."

Jízdní doklad

Co se zde rozumí *jízdním dokladem*, určuje prováděcí vyhláška 175/2000 Sb., přepravní řád.

Jízdní doklady jsou

- jízdenky, tedy doklady o zaplacení jízděného (jízdenky pro jednotlivou jízdu, obyčejné časové jízdenky, zaměstnanecké časové jízdenky, různé hybridní jízdenky) a
- jiné doklady, který opravňují k jízdě, ač nejde o placené jízdenky (např. průkazy ZTP nebo ZTP/P, průkazy protifašistických bojovníků, odboje nebo PTP, pokud tyto opravňují k bezplatné přepravě podle tarifu,[3] nebo třeba volné "jízdenky" pro hosty dopravního podniku).

Co to znamená v praxi?

Povinnost kteréhokoli cestujícího *prokázat se platným jízdním dokladem* v sobě zahrnuje několik úkonů:

- zaplacení jízdného, není-li cestující od platby osvobozen
- převzetí jízdního dokladu
- přítomnost jízdního dokladu u cestujícího nebo v jeho bezprostředním dosahu
- bezobstrukční předložení jízdního dokladu na výzvu pověřené osoby.

Teprve kumulativním splněním uvedených podmínek se cestující vyhne příirážce.[1]

Naopak příirážku lze uložit i cestujícímu,

- který má nárok na bezplatnou přepravu
- nebo který má pro aktuální období platnou časovou jízdenku (např. v Praze na Opencard)
- nebo který má pro daný vůz (trasu, zónu, čas, slevu) platnou jízdenku pro jednotlivou jízdu,

pokud se na výzvu *neprokáže platným jízdním dokladem* (tzn. také nemůže prokázat, odmítá prokázat, zapomněl doklad doma).

Z toho vyplývá, že i slepec potřebuje *jízdní doklad* a že jej pod hrozbou příirážky musí předložit ke kontrole.

Zákonný nárok na bezplatnou přepravu

Nález Ústavního soudu dále uvádí zákonné právo držitelů průkazů ZTP a ZTP/P na bezplatnou přepravu.

Tuto povinnost dopravce (nebo koordinátor integrovaného dopravního systému) splní již tím, že do tarifu[3] uvede bezplatnou přepravu uvedených cestujících.

Jednotlivce to však nezabavuje povinnosti prokázat svůj nárok, pokud jej chce uplatnit.

Právo na bezplatnou přepravu, jak jej uvádí v ústavní stížnosti stěžovatel, je v konkrétní kauze jen nepřímým důkazem, že k černým jízdám patrně nedošlo, protože stěžovateli chybí finanční motivace.

Verdikt Ústavního soudu bych považoval za správný i v případě, kdy by slepec pro své opomenutí nepředložil průkaz. Systém příirážek v dopravě má vést k tarifní kázní a k její bezproblémové kontrole, naopak by neměl být zneužit vůči nevidomému.

Závěr

Odůvodnění nálezu II.ÚS 2230/16 nelze interpretovat tak, že by cestující s právem na bezplatnou přepravu (nebo v rozšířeném výkladu i cestující s platnou jízdenkou) byl zbaven povinnosti předložit při kontrole platný jízdní doklad (průkaz či jízdenku).

Takový výklad by vedl k tomu, že by se přepravní kontrola přesunula z vozidel veřejné osobní dopravy do soudních síní, což by v extrému byl kolaps jak pro dopravu, tak pro justici.

Ing. Roman Janda

[1] Přirážka podle zákona 111/1994 Sb. v platném znění o silniční dopravě; přirážka k jízdnému podle zákona 266/1994 Sb. v platném znění o drahách; hovorově pokuta; jde o penále se smluvním prvkem – sankce je daná zákonem, její konkrétní výši stanoví dopravce ve svých smluvních přepravních podmínkách

[2] Viz např. NÝVLTOVÁ VOJÁČKOVÁ, T.: Nález ÚS: Zastavení exekuce z jiných důvodů dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, např. pro zjevnou nespravedlnost, online: epravo.cz, 24. 1. 2017

[3] Tarif, popřípadě smluvní přepravní podmínky

© EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě – základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)